

Ivana Špehar, dipl. iur.*

POKRETANJE, PREKID, ODGODA I NADZOR IZVRŠENJA KAZNE ZATVORA: PRIKAZ RADA SUDACA IZVRŠENJA PRI CENTRU ZA IZVRŠENJE KAZNI ZATVORA ŽUPANIJSKOG SUDA U ZAGREBU U 2006. GODINI - PRAKSA I DILEME

Nedavno (1. siječnja 2007.) navršeno je pet godina otkad je u našem pozitivnom izvršnom pravu zaživjela institucija suca izvršenja. Gotovo paralelno, u dnevnim novinama objavljen je apel ravnatelja Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa da se na izdržavanje kazne zatvora u zatvore i kaznionice, zbog njihove prekapacitiranosti, ne šalju “sitni prijestupnici” odnosno osuđenici na supletornu kaznu zatvora i oni osuđeni na kaznu zatvora u trajanju do 6 mjeseci.¹ U povodu tog malog jubileja te kao reakcija na taj novinski članak, ovaj rad prikazuje rad sudaca izvršenja pri Centru za izvršenje kazni zatvora Županijskog suda u Zagrebu (dalje u tekstu: Centar), u 10 mjeseci protekle 2006. godine (od 1. siječnja do 31. listopada). Kroz praktične primjere, potkrijepljene statističkim podacima, pokazuje se s kojim se pitanjima suci izvršenja, pri upućivanju osuđenika na izdržavanje kazne zatvora, odlučivanju u povodu molbi za odgodu izvršavanja i molbi za prekid izdržavanja kazne zatvora susreću u svome svakodnevnom radu te kako rješavaju pravne praznine Zakona o izvršavanju kazne zatvora, nastojeći pomiriti temeljno načelo da se presuda mora izvršiti bez obzira na ograničene kapacitete smještaja unutar zatvorskog sustava, s jedne strane, te imperativa da se ona izvršava uz čovječno postupanje i očuvanje dostojanstva zatvorenika i s ciljem njegova osposobljavanja za život na slobodi u skladu sa zakonom i društvenim pravilima, s druge strane.

Rad sadržava i kratak prikaz postupka izvršavanja kazne zatvora de lege ferenda, odnosno skicira rješenja iz Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora, koji je u ožujku 2007. godine prošao prvo čitanje u Hrvatskom saboru te je vraćen predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga.

---

* Ivana Špehar, dipl. iur., sudska savjetnica na Županijskom sudu u Zagrebu

¹ Tekst je objavljen u Jutarnjem listu 26. siječnja 2007., str. 3.

... Sudac izvršenja budan je čuvar osuđenika i zatvorenika u smislu poštovanja njihovih prava i ljudskog dostojanstva u vremenu dok čekaju ili se nalaze na izdržavanju kazne zatvora...

1. UVODNE NAPOMENE

Cilj je kaznenog postupka, prema Zakonu o kaznenom postupku, nakon zakonito provedenog postupka pred nadležnim sudom, na temelju ocjene svakog dokaza pojedinačno i u njihovoj ukupnosti, utvrditi je li konkretan optuženik počinio kazneno djelo koje mu se stavlja na teret, pa ako jest, izborom vrste i mjere kaznene sankcije postići svrhu svih kaznenopravnih sankcija i svrhu kažnjavanja.

Kada takva osuđujuća presuda na kaznu zatvora postane pravomoćna i izvršna,² suca pojedinca ili predsjednika prvostupanjskog vijeća čeka još samo jedan mali zadatak: izraditi nalog za izvršenje kazne zatvora i taj nalog s potrebnom dokumentacijom dostaviti sucu izvršenja nadležnog suda. Riječ je o kratkom obrascu koji sadržava osnovne podatke o osuđeniku i vrsti odluke (kazne) koja se dostavlja na izvršenje. Dostavom takvog naloga, presuda počinje živjeti samostalan život, a kroz izvršenje kazne ostvaruje se i konačna svrha cijelog kaznenog postupka, upravo u stadiju izvršenja materijalizira se presuda, ona se izvršava; djeluje se na osuđenika da shvati društvenu osudu zbog počinjenog kaznenog djela, da više ne čini kaznena djela, ali se utječe i na svijest svih ostalih da ih ne čine te da shvate pogibeljnost kaznenih djela i pravednost kažnjavanja njihovih počinitelja.

Do stupanja na snagu Zakona o izvršavanju kazne zatvora (dalje u tekstu: ZIKZ)³, izvršavanje pravomoćne osuđujuće presude bilo je u rukama

---

² Članak 156. Zakona o kaznenom postupku i čl. 4. Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

³ Zakon o izvršavanju kazne zatvora vrlo je osebujan pravni propis koji prati neobična sudbina. Njegovo donošenje dočekano je s općim odobravanjem stručne i znanstvene javnosti jer je značio svojevrstnu revoluciju u postupku izvršavanja kazne zatvora prvenstveno zbog uvođenja instituta suca izvršenja, bio je usmjeren na zaštitu prava zatvorenika, predstavljao je približavanje Hrvatske europskoj pravnoj stečevini u navedenoj tematici, bio je pohvaljen od Vijeća Europe i trebao je stupiti na snagu 1. siječnja 2001., pa je njegova primjena, zbog tehničkih razloga, odgođena za 1. srpnja 2001. Međutim, kratko prije stupanja na snagu, Zakon doživljava vrlo temeljite izmijene i dopune, dakle mijenjaju se odredbe zakona koji još i nije bio u primjeni. Zakon (sa spomenutim izmjenama i dopunama) stupa na snagu dana 1. srpnja 2001., ali ne u cijelosti, stupanje na snagu određaba o ovlastima i dužnostima suca izvršenja odgođeno je za 1. siječnja 2002. Pročišćeni tekst Zakona objavljen je u Narodnim novinama broj 190/03, zakon ima 185 članaka, podijeljenih u 30 glava, grupiranih u 4 dijela.

Sadržajno, taj je zakon zanimljiva mješavina pravnih normi materijalnog i procesnog prava, u njemu su svoje mjesto našle odredbe kojima se reguliraju najrazličitija pitanja koja se pojavljuju u svakom konkretnom slučaju izvršenja kazne zatvora. Nazivi pojedinih glava mogu

službenika sudske uprave općinskih sudova (po ovlaštenju predsjednika suda), koji su kroz godine primjene Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje (NN 21/74, 39/74, 55/88, 19/90, 66/93 i 73/00) postali pravi eksperti za pitanja izvršenja kazne zatvora.

Prema navedenom ("starom") zakonu, osuđenik na kaznu zatvora poziva se u općinski sud prema mjestu prebivališta ili boravišta, gdje mu se uručuje uputni akt da se određenog dana javi u kazneni organ, dakle osuđenik ne dobiva rješenje o upućivanju, protiv kojeg bi imao pravo na pravni lijek (žalbu), već uputni akt koji sadržava osnovne podatke o njemu i o kazni na izdržavanje koje se upućuje. Rok za javljanje kaznenom organu je od 8 do 15 dana od primitka uputnog akta. Već pri primitku poziva da se javi u sud radi preuzimanja uputnog akta, osuđeniku se istodobno priopćuje datum javljanja kaznenom organu, i to formulacijom "... pozivate se pristupiti sudu dana ... radi uručivanja uputnog akta za izdržavanje kazne zatvora u trajanju od ... na koju ste osuđeni presudom... Na izdržavanje kazne zatvora bit ćete upućeni dana..." Važno je napomenuti da rok za podnošenje molbe za odgodu izvršavanja kazne zatvora (3 dana) osuđeniku počinje teći od dana primitka poziva za sud, a ne od dana primitka uputnog akta. O molbi za odgodu rješava u prvom stupnju predsjednik općinskog suda, rješenjem, dok o žalbi protiv rješenja odlučuje predsjednik županijskog suda, sve po odredbama Zakona o općem upravnom postupku, dok je protiv drugostupanjskog rješenja zabranjeno pokrenuti upravni spor, što postupak izvršenja kazne zatvora pretvara u upravni postupak, što je neprihvatljivo jer je u navedenom postupku nužno osigurati kvalitetne mehanizme zaštite prava osuđenika i zatvorenika. Razlozi za podnošenje molbe iz starog zakona su (1) teža akutna bolest (ali ne i znatno pogoršanje postojeće kronične bolesti te bez dodatnog uvjeta da ne postoji mogućnost liječenja unutar zatvorskog sustava), (2) smrt ili teška bolest u užoj obitelji osuđenika, (3) dovršetak radova, (4) dovršetak posla, (5) završetak škole ili polaganje ispita koji je osuđenik spremao, (6) okolnost da je suosuđenik ili osoba koja se nalazi na izdržavanju kazne zatvora bračni drug ili drugi član obitelji osuđenika, pa bi se njegovim odlaskom na izdržavanje kazne zatvora ugrozilo uzdržavanje starih, bolesnih ili maloljetnih članova kućanstva, (7) ako osuđenica ima dijete mlađe od jedne godine ili, ako je trudna, pa joj do porođaja ostaje manje od 3 mjeseca te (8) ako osuđenica mora osigurati odgoj i čuvanje djece ili nemoćnih osoba za koje je dužna skrbiti se,

---

dati pregledni okvir pravnih situacija "pokrivenih" Zakonom, opće odredbe, ustroj, nadležnost i djelokrug tijela za izvršavanje kazne zatvora tijekom izvršavanja kazne zatvora te prijelazne i završne odredbe. Dakle, on regulira i djelovanje sudske vlasti (suca izvršenja) i izvršne vlasti (kaznionica odnosno zatvora, kao ustrojbenih jedinica pri Ministarstvu pravosuđa), prava i obveze zatvorenika, i to osobna, vjerska, politička i druga, pitanje smještaja, odgode izvršavanja i prekida izdržavanja kazne zatvora, uvjetnog otpusta, postpenalne pomoći itd.

prema mišljenju nadležnost centra za socijalnu skrb. Posebno je zanimljivo da je odgodu izvršavanja kazne zatvora mogao tražiti i državni odvjetnik, koji je po tom zakonu bio stranka u postupku izvršenja po zahtjevu koje se uvijek odgađa izvršenje, i to sve dok ne obavijesti općinski sud da se može otpočeti s izvršenjem kazne zatvora. Konačno, rješenje o prekidu izdržavanja kazne zatvora po starom zakonu donosi Ministarstvo pravosuđa, i to na osuđenikovu molbu, ili na prijedlog upravitelja kaznenog organa ili državnog odvjetnika, i to iz opravdanih razloga (koji nisu taksativno navedeni), protiv rješenja nema mogućnosti žalbe, već pokretanja upravnog spora, uz primjenu Zakona o upravnim sporovima.

Međutim, početkom primjene odredbi o sucu izvršenja napokon je uspostavljena nužna i logična uloga suca u postupku izvršavanja kazne zatvora i kontrole nad postupcima uprave zatvora ili kaznonice prema punoljetnim zatvorenicima.

Važno je napomenuti da se na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora i dalje primjenjuju odredbe Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje, čime su maloljetni osuđenici na kaznu zatvora *de facto* ograničeni u zaštiti svojih prava, koja punoljetnim osuđenima osigurava nadležnost suda u postupku izvršenja, i to suca izvršenja kao suda prvog stupnja te izvanraspravnog vijeća županijskog suda kao suda drugog stupnja.

Uloga suca izvršenja u postupku izvršavanja kazne zatvora prema ZIKZ-u je dvostruka.⁴ Jedna je ovlast i dužnost da u prvome stupnju donosi sve odluke u postupku koje su po svojoj prirodi sudska, a ne upravna djelatnost. Druga je uloga da u drugom stupnju, u povodu zatvorenikove žalbe, ocjenjuje zakonitost pojedinih upravnih odluka donesenih tijekom izvršavanja kazne zatvora, dakle zaštitno-kontrolna uloga.

Gotovo sav posao suca izvršenja odnosi se na njegovu ulogu prvostupanjskog tijela koje donosi odluke u postupku izvršavanja kazne zatvora, koje su sudskog karaktera. Temeljna uloga suca izvršenja jest zaprimanje naloga za izvršavanje kazne zatvora i donošenje rješenja o upućivanju te njegovo uručivanje osuđeniku na ročištu kod suda, donošenje odluke u povodu molbe za odgodu izvršavanja kazne zatvora, molbe za prekid izdržavanja kazne zatvora, kao i sudjelovanje u radu Povjerenstva za uvjetni otpust Ministarstva pravosuđa te konkretni nadzor nad uvjetno otpuštenim osuđenima.

U ovom radu bit će prikazani i obrađeni nalozi za izvršavanje kazne zatvora zaprimljeni u Centru u razdoblju od 1. siječnja do 31. listopada 2006., dakle u vremenu od 10 mjeseci. Nalozi zaprimljeni tijekom studenog i prosinca 2006. godine nisu obuhvaćeni radom, jer u nekim od tih predmeta, u vrijeme prikup-

---

⁴ Prema: Josipović, Tomašević, Tripalo, Nova uloga suca u izvršavanju kazne zatvora, HLJKPP, 2/2001., str. 87.

ljanja podataka (siječanj 2007. godine), još nisu poduzete radnje upućivanja na izdržavanje kazne zatvora, zbog mnogih okolnosti, ponajprije vezanih uz pronalaženje osuđenika radi njegova pozivanja na sud (terenska provjera kod nadležne policijske postaje, dovedbeni nalozi koji su na snazi itd.), pa bi uključivanje tih podataka u rad "maskiralo" statističku obradu podataka.

U radu neće biti prikazan rad suca izvršenja u Povjerenstvu za uvjetni otpust ni njegove ovlasti u postupku nadzora nad uvjetno otpuštenim osuđenicima, u prvom redu zato što je uvjetni otpust nakon izdržanog dijela kazne zatvora institut materijalnog kaznenog prava, ali i zbog toga što kompleksnost tog instituta zahtijeva svoje mjesto u zasebnom radu.

2. STVARNA I MJESNA NADLEŽNOST SUCA IZVRŠENJA

Sudac izvršenja ustanovljuje se u županijskom sudu za područje njegove mjesne nadležnosti, a centar za izvršenje kazne zatvora ustanovljuje se u županijskom sudu na području kojeg se nalazi zatvor ili kaznionica, čiji opseg poslova to zahtijeva. U Županijskom sudu u Zagrebu ustanovljen je Centar za izvršenje kazne zatvora s dva suca, jednim sudskim savjetnikom, tri zapisničara i dva upisničara.

Mjesno nadležni sud izvršenja je županijski sud na području kojeg osuđenik ima prebivalište ili boravište (čl. 43. st. 1. ZIKZ). Ako mjesto prebivališta ili boravišta osuđenika nije poznato ili se nalazi u inozemstvu, ili je osuđenik suđen u odsutnosti, nalog se dostavlja županijskom sudu nadležnom prema mjestu donošenja prvostupanjske presude (čl. 48. st. 4. ZIKZ). Napokon, ako je osuđenik u pritvoru, u predmetu u kojem mu je izrečena kazna zatvora koja se dostavlja na izvršenje nadležan je sud prema mjestu pritvaranja (čl. 48. st. 3. ZIKZ). Takvim propisivanjem pravila o mjesnoj nadležnosti regulirani su svi slučajevi koji se mogu pojaviti u praksi, međutim praktični je nedostatak što jednog osuđenika može uputiti na izdržavanje kazne zatvora više različitih sudova, čime nijedan od tih sudova nema kompletan uvid u broj i duljinu zatvorskih kazni osuđenika, pa ne može pratiti ukupnu duljinu trajanja svih zatvorskih kazni za njega. Stoga je zadaća Središnjeg ureda Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa i pojedine kaznionice odnosno zatvora da vode osobnik osuđenika u kojem će biti uložene sve presude po kojima izdržava kazne zatvora i izračunano vrijeme izdržavanja (s uračunanim pritvorom i već izdržanim kaznama zatvora).

Vezano uz mjesnu nadležnost, valja navesti da je u promatranom razdoblju u Centru zaprimljeno ukupno 820 novih predmeta, od kojih je 35 (4,12%) ustupljeno na rješavanje drugom mjesno nadležnom sudu, zbog pogreške prvostupanjskog suda u dostavi naloga ili zbog toga što je osuđenik u međuvremenu promijenio adresu stanovanja.

Konačno, osobit osvrt zasluđuje specifičan položaj Centra za izvršenje kazne zatvora Županijskog suda u Zagrebu jer se na području nadležnosti toga suda nalaze i Zatvor u Zagrebu, Odjel za psihosocijalnu dijagnostiku, kao središnji odjel u koji se upućuju na izdržavanje kazne zatvora osuđenici iz cijele Republike Hrvatske osuđeni na kaznu zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci i oni kojima je uz kaznu zatvora izrečena i sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja te Zatorska bolnica kao organizacijska jedinica u kojoj kaznu zatvora izdržavaju svi zatvorenici koji su oboljeli od organskih ili psihičkih bolesti koje se ne mogu tretirati unutar zatvora ili kaznionica i zatvorenici kojima je uz kaznu zatvora primijenjena i sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja, a i zato što "susjedni" Županijski sud u Velikoj Gorici nema "vlastiti" zatvor. Naime, u svjetlu odredbe čl. 43. st. 2. ZIKZ, prema kojoj sve odluke vezane za zatvorenika, osim o opozivu prekida izdržavanja kazne zatvora i opozivu uvjetnog otpusta (a tu spadaju odluke o molbama zatvorenika za prekid izdržavanja kazne zatvora, računanje kazne ako odgovarajuću odluku nije donio nadležni sud - najčešće uračunavanje pritvora ili izrečene kazne zatvora u prekršajnom postupku, o nastupu zastare izvršavanja kazne ili obustavi izvršavanja kazne u slučaju smrti zatvorenika, itd.), valja voditi računa da je takvu nadležnost Centar prihvatio za sve zatvorenike za vrijeme dok su na izdržavanju kazne zatvora u Odjelu za psihosocijalnu dijagnostiku i u Zatorskoj bolnici u Zagrebu, čime se opseg posla sudaca Centra znatno povećava u usporedbi sa sucima izvršenja drugih županijskih sudova (osim možda Županijskog suda u Varaždinu, na području kojeg je najveća kaznionica u RH Lepoglava).

Nadalje, odredba čl. 43. st. 3. ZIKZ, koja određuje da će u slučaju promjene mjesta izdržavanja kazne zatvora do tada nadležni sudac izvršenja dostaviti drugome (novo)nadležnom sucu izvršenja prijepis spisa, našla se kao rješenje u tekstu zakona da bi se omogućio nadzor nad izvršavanjem kazne zatvora i sudjelovanje suca izvršenja u radu Povjerenstva za uvjetni otpust. Tako je ispravno, primjerice, da sudac izvršenja Županijskog suda u Puli dostavi u Centar prijepis spisa za zatvorenika koji iz Zatvora u Puli bude premješten na daljnje izdržavanje kazne zatvora u Zatvor u Zagrebu. Međutim, Županijski sud u Velikoj Gorici tumači odredbu tako da dostavlja Centru prijepis spisa u slučajevima kad osuđenik kojeg uputi na izdržavanje kazne zatvora bude raspoređen na izdržavanje kazne zatvora u Zatvor u Zagrebu. Takvo postupanje tog suda Centar drži nepravilnim, pa mu zaprimljene spise vraća, jer je Zatvor u Zagrebu, iako fizički smješten na području nadležnosti Županijskog suda u Zagrebu, *de facto* i zatvor Županijskog suda u Velikoj Gorici.

3. POKRETANJE POSTUPKA IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA – NALOG ZA IZVRŠENJE

Nalogom⁵ se na izvršenje prema ZIKZ-u dostavljaju tri vrste sudskih odluka. U najvećem dijelu riječ je o pravomoćnim i izvršnim osuđujućim presudama kojima je osuđeniku izrečena kazna zatvora. Pri tome treba razlikovati naloge kojima se na izvršenje dostavlja presuda kojom je izrečena kazna zatvora u trajanju do 6 (i 6) mjeseci od onih kojima je izrečena kazna zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci, o kojoj će biti riječi kasnije, zbog razlike u izvršavanju tih dviju vrsta kazni. Manji dio čine pravomoćna i izvršna rješenja o zamjeni novčane kazne kaznom zatvora (supletorne kazne zatvora), pa je zaprimljeno 176 takvih naloga.

Još je manji udio naloga kojim se na izvršenje dostavlja nepravomoćna prvostupanjska presuda odnosno rješenje kojim se pritvorenik upućuje na izdržavanje kazne zatvora prije pravomoćnosti presude – ima ih 50. Ovdje je uloga suca izvršenja ograničena na dostavu dokumentacije za izvršavanje kazne zatvora Zatvoru u Zagrebu, s obzirom na to da rješenje o upućivanju, na molbu pritvorenika, donosi prvostupanjski sud (sudac pojedinac ili predsjednik vijeća). Interes je pritvorenika da što prije počne izdržavati kaznu, jer je kao nepravomoćni zatvorenik u pravima i obvezama izjednačen sa zatvorenicima, a vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora uračunava mu se u konačno izrečenu kaznu zatvora.

Konačno, gotovo zanemariv postotak naloga odnosi se na dostavu na izvršenje pravomoćnog i izvršnog rješenja o zamjeni novčane kazne kaznom zatvora izrečenom u ovršnom postupku, zbog zanemarivanja procesne discipline (samo 4 u promatranom razdoblju). Valja napomenuti da su ta četiri postupka vođena na temelju ekstenzivnog tumačenja odredbe čl. 1. ZIKZ, jer navedenom odredbom Zakon ne predviđa izrijekom izvršenje supletorne kazne zatvora izrečene u ovršnom postupku.

---

⁵ Neki suci nalog još nazivaju uputnicom na izvršenje, što je stara terminologija i nije u skladu s odredbama ZIKZ-a.

Tablica 1.

Zaprimljeni nalozi za izvršenje

Kazna zatvora u trajanju do 6 mjeseci	Kazna zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci	Supletorna kazna zatvora u kaznenom postupku	Supletorna kazna zatvora u ovršnom postupku	Nalog za izvršenje nepravomoćne presude
142	448	176	4	50
17,31 %	54,64 %	21,46 %	0,49 %	6,10 %

Stranke u postupku izvršavanja kazne zatvora su zatvorenik (odnosno i osuđenik, iako u čl. 44. st. 3. ZIKZ stoji samo zatvorenik⁶) te kaznionica odnosno zatvor. Državni odvjetnik nije stranka u postupku izvršavanja kazne zatvora. Načelno, nesudjelovanje državnog odvjetnika u postupku nema negativnih reperkusija na postupak. Međutim, iz sumarnog prikaza regulative Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje vide se dva slučaja u kojima državni odvjetnik neposredno utječe na tijek izvršavanja kazne zatvora podnošenjem prijedloga za odgodu izvršavanja ili prekid izdržavanja kazne zatvora, pojavljujući se u ulozi zaštitnika javnih interesa, shvaćenih kao interes osuđenika, njegove obitelji i šire okoline, ali i radi zaštite pravnog poretka, prvenstveno zato što državni odvjetnik kao ovlašteni tužitelj u kaznenom postupku “poznaje” osuđenika odnosno imao je osnova stvoriti širu sliku o socio-ekonomskim prilikama osuđenika i njegove obitelji. U ZIKZ-u nije predviđena mogućnost državnog odvjetnika za intervencijom u postupku. Osim toga, treba istaknuti na ovome mjestu da postoje specifične situacije u kojima bi državni odvjetnik svojim radnjama onemogućio nastup apsolutne zastare izvršavanja kazne zatvora. Naime, ako zatvorenik izdržava dugačku kaznu zatvora od, primjerice, 10 godina, pa u međuvremenu bude upućen na izdržavanje još dviju kratkih kazni zatvora, primjerice u trajanju od po 6 mjeseci (izvršenje kojih apsolutno zastarijeva za 6 godina), izvjesno je da će zatvorenik nakon izdržane kazne zatvora od 10 godina biti pušten na slobodu i neće izdržati preostale dvije kazne, ako on sam ne traži objedinjenje kazni i izricanje jedinstvene kazne zatvora u nepravoj obnovi kaznenog postupka. Kad bi državni odvjetnik sudjelovao kao stranka u postupku izvršavanja kaz-

⁶ Osuđenik je osoba za koju je osuđujuća presuda (rješenje) postala pravomoćna i izvršna.

Zatvorenik je osoba koja na temelju pravomoćnog rješenja o upućivanju stupi na izdržavanje kazne zatvora. Nepravomoćni zatvorenik je osoba koja izdržava kaznu zatvora prije pravomoćnosti presude.

ne zatvora, on bi, traženjem objedinjenja kazni, mogao spriječiti nastup apsolutne zastare izvršenja. U ovom trenutku suci izvršenja navedeni nedostatak ZIKZ-a otklanjaju tako da dopisom pozivaju državnog odvjetnika da, sukladno ovlastima iz čl. 401. ZKP, zatraži objedinjenje kazni zatvora za konkretnog zatvorenika.

4. POSTUPANJE PO NALOGU ZA IZVRŠENJE

Nakon zaprimanja naloga, ako je uz nalog dostavljena sva potrebna dokumentacija (prvostupanjska i eventualno drugostupanjska presuda odnosno rješenje o zamjeni novčane kazne za kaznu zatvora, s iskazanim klauzulama pravomoćnosti i izvršnosti⁷), sudac izvršenja, u roku 8 dana, osuđenima koji se nalaze na slobodi upućuje poziv na ročište radi uručjenja rješenja o upućivanju, na kućnu adresu. Rješenje o upućivanju na izdržavanje kazne zatvora, s određenim datumom javljanja u zatvor, a najkasnije u roku 21 dan od dana primitka⁸, uručuje se osuđeniku na ročištu. Pri tome se osuđenika poučava o njegovim pravima, u prvom redu o pravu podnošenja molbe za odgodu izvršavanja kazne zatvora odnosno žalbe protiv rješenja o upućivanju.

U slučaju neodaziva uredno pozvanog osuđenika, sudac izdaje dovedbeni nalog, izvršenje kojeg povjerava nadležnoj policijskoj postaji, a nakon toga, ako je osuđenik nedostupan, donosi nalog za raspisivanje tjeralice, a rješenje o upućivanju dostavlja Zatvoru u Zagrebu kako bi ono bilo uručeno osuđeniku pri uhićenju.

---

⁷ Od dana pravomoćnosti presude počinje teći rok za zastaru izvršenja kazne zatvora. Prvostupanjska presuda postaje pravomoćna protekom roka za žalbu, a ako žalba nije izjavljena odnosno ako jest, danom sjednice drugostupanjskog suda ako je prvostupanjska presuda u cijelosti ili djelomično potvrđena. Zastara izvršenja kazne zatvora iz presude kojom se opoziva uvjetna osuda počinje teći do dana pravomoćnosti presude kojom se uvjetna osuda opoziva i određuje se izvršenje izrečene kazne zatvora. Zastara izvršenja supletorne kazne zatvora računa se od dana kad je protekao rok za dobrovoljno plaćanje novčane kazne iz presude, a ne od dana pravomoćnosti rješenja o zamjeni novčane kazne za kaznu zatvora.

⁸ Pri određivanju dana javljanja, valja voditi računa o tome da dan javljanja osuđenika bude od ponedjeljka do petka te izbjegavati vikende i blagdane odnosno druge neradne dane, jer tada u Zatvoru u Zagrebu radi dežurna služba, pa da se nju ne opterećuje poslovima zaprimanja osuđenika na izdržavanje kazne zatvora.

Tablica 2.

Status osuđenika u trenutku donošenja rješenja o upućivanju

Na slobodi	U pritvoru	Na izdržavanju druge kazne zatvora	Osuđenik nedostupan, raspisana tjeratica
458	166	115	47
58,33 %	21,14 %	14,65 %	5,98 %

Žalbu protiv rješenja o upućivanju osuđenici najčešće podnose zato što osporavaju pravomoćnost i (ili) izvršnost presude odnosno osporavaju da su primili prvostupanjsku ili drugostupanjsku presudu. U povodu te žalbe odlučuje izvanraspravno vijeće županijskog suda⁹ rješenjem, a žalba ima suspenzivni karakter. U promatranom razdoblju žalbu na rješenje o upućivanju podnijelo je 20 osuđenika, od kojih su četiri žalbe sadržajno molba za odgodu izvršavanja kazne zatvora, pa ih je sudac izvršenja tako i rješavao, prema načelu *falsa nominatio non nocet*.

Nadalje, osam osuđenika podnijelo je žalbu u kojoj osporavaju pravomoćnost odnosno izvršnost presude, navodeći da nisu primili prvostupanjsku odnosno drugostupanjsku presudu. Svih osam žalbi izvanraspravno vijeće odbilo je kao neosnovane, jer se iz spisa predmeta (koji je od nadležnog prvostupanjskog suda pribavio službenim putem sudac izvršenja) vidjelo (prema priloženim povratnicama) da je osuđenik uredno primio prvostupanjsku (drugostupanjsku) presudu. Tri osuđenika, koja su se u vrijeme dostave rješenja o upućivanju nalazila u pritvoru Zatvora u Zagrebu, podnijela su molbe navodeći da se protive premještaju iz pritvora na Odjel tretmana ili Odjel za psihosocijalnu dijagnostiku tog zatvora odnosno u drugi zatvor. Molbe su odbijene kao neosnovane, s obrazloženjem da se kazna zatvora izdržava u odjelu tretmana zatvora ili kaznionice, dok se u pritvoru nalaze osobe kojima je ta mjera opreza izrečena po čl. 102 st. 1., 3. i 4. ZKP. Jedan osuđenik žalio se jer smatra da je sudac izvršenja prebrzo nakon pravomoćnog okončanja kaznenog postupka donio rješenje o upućivanju, pa je i njegova žalba odbijena kao neosnovana. Žalbe na rješenje o upućivanju s navodima da su sudske odluke koje su dovele do pokretanja postupka pred sućem izvršenja nezakonite, da je činjenično stanje u postupku pred sudom pogrešno utvrđeno odnosno da je kaznena sankcija prestroga podnijela su dva osuđenika. Njihove su žalbe odbijene kao neosnovane, s obrazloženjem da je sudac izvršenja ispravno, čim

⁹ Vijeće iz čl. 20. st. 2. i 5. Zakona o kaznenom postupku.

je utvrdio da su ispunjene zakonske pretpostavke iz čl. 156. st. 2. ZKP i čl. 4. ZIKZ, donio rješenje o upućivanju, bez ulaženja u visinu izrečene kaznene sankcije.

Jedan osuđenik podnio je žalbu na rješenje o upućivanju jer je tim rješenjem upućen na izdržavanje jedinstvene kazne zatvora u trajanju x godina, na temelju osuđujuće presude za počinjena tri kaznena djela, a prvostupanjska je presuda ukinuta za jedno od tih kaznenih djela te je vraćena na prvostupanjsko suđenje, međutim, drugostupanjski sud je povišio izrečene kazne za dva kaznena djela, za koja je prvostupanjska presuda potvrđena, pa je u konačnici visina jedinstvene kazne zatvora ostala ista, kako je navedeno u rješenju o upućivanju. Stoga je sudac izvršenja, na temelju osuđenikove žalbe, donio rješenje o ispravku rješenja o upućivanju.

Naposlijetku, posebno je zanimljiv slučaj osuđenice koja je upućena na izdržavanje kazne zatvora u trajanju 6 mjeseci u Zatvor u Zagrebu, Odjel tretmana.¹⁰ Pokušana dostava poziva na ročište radi uručivanja rješenja o upućivanju vraćena je sudu s naznakom "nepoznata na adresi", pa je izvršena terenska provjera, kojom je utvrđeno da osuđenica ne stanuje na toj adresi, iako je tamo formalno prijavljena. Po raspisanoj tjeratici osuđenica je uhićena i sprovedena u Zatvor u Zagrebu. S obzirom na to da je osuđenica samohrana majka maloljetnog djeteta, podnijela je mobu za odgodu izvršavanja kazne zatvora radi brige o maloljetnom djetetu, a da bi sud mogao odlučivati u povodu takve molbe, rješenje o upućivanju koje joj je uručeno u Zatvoru u Zagrebu nije smjelo postati pravomoćno, jer tada osuđenica stječe status zatvorenice, iz kojeg statusa ne može tražiti molbu za odgodu izvršavanja kazne zatvora, već samo molbu za prekid izdržavanja kazne zatvora. Stoga je ona, da bi zadržala pravomoćnost rješenja o upućivanju, formalno uložila i žalbu na rješenje o upućivanju, a ta je žalba upućena izvanraspravnom vijeću tek nakon što je osuđenici odobrena odgoda, s uračunanim vremenom oduzimanja slobode te određenim novim datumom javljanja na izdržavanje kazne zatvora, pa je njezina žalba bila odbijena kao neosnovana (s time da je osuđenica isto tako od formalno uložene žalbe mogla kasnije izjavom na zapisnik ili pisanim putem odustati). Takva situacija upućuje na složeniji položaj osuđenika koji ne primi rješenje o upućivanju na ročištu kod suda, već bude uhićen u povodu raspisane tjeralice.

Ako bi sudac izvršenja utvrdio da dostavljena dokumentacija uz nalog za izvršenje nije potpuna ili da nedostaju spomenute klauzule pravomoćnosti i izvršnosti, vratit će dokumentaciju prvostupanjskom sudu radi otklanjanja nedostataka.

Daljnji tijek postupka ovisi ponajprije o tome izvršava li se supletorna kazna zatvora ili kazna zatvora.

---

¹⁰ Predmet Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-820/06.

4.1. Izvršavanje supletorne kazne zatvora

Kad se izvršava supletorna kazna zatvora, osuđenik još uvijek na ročištu radi uručivanja rješenja o upućivanju može iskazati svoju spremnost da novčanu kaznu plati, pa se takva njegova molba uvijek usvaja.

Na taj način nastoje se od osuđenika otkloniti mogući negativni utjecaji kratkotrajne kazne zatvora, jer izdržavanje takve kazne zatvora ne prati nikakav tretman zatvorenika, pa je upitna njezina specijalnopreventivna uloga, štoviše osuđenik na supletornu kaznu zatvora boravkom u zatvoru može biti izložen negativnom utjecaju ostalih zatvorenika odnosno eventualno izgubiti radno mjesto ili biti zauvijek etiketiran od okoline. Naposljetku, za državu je ekonomičnije da osuđenik novčanu kaznu plati i da se sredstva uplate u državni proračun nego da se iz tog istog proračuna financira njegovo izdržavanje kazne zatvora u trajanju od, primjerice, 10 ili 15 dana. Pri donošenju odluke o načinu plaćanja novčane kazne, sudac izvršenja uzima kratku izjavu osuđenika o njegovu osobnom i obiteljskom socio-ekonomskom statusu, pa ako za to postoje uvjeti, osuđeniku se može odobriti i obročno plaćanje novčane kazne, u dva ili više obroka (što ponovo ovisi o visini kazne i mogućnostima osuđenika).

Ako osuđenik poštuje dogovorenu dinamiku plaćanja te plati u cijelosti novčanu kaznu, donosi se rješenje o obustavi postupka. Ovlašt za donošenje tog rješenja po čl. 52. st. 4. KZ sudac izvršenja crpi iz odredbe čl. 42. st. 2. t. 5. ZIKZ, prema kojoj je ovlašten odlučivati o računanju kazne, ako odgovarajuću odluku nije donio nadležni sud. Takvo ekstenzivno tumačenje citirane norme nužno je da bi jednom započeti postupak po službenoj dužnosti sudac izvršenja mogao jednako tako po službenoj dužnosti i obustaviti, nakon što se za to ispune zakonom određene pretpostavke odnosno nakon što osuđenik plati novčanu kaznu. Delegiranje nadležnosti za donošenje odluke o obustavi postupka izvršavanja kazne zatvora na općinski sud koji je donio rješenje o zamjeni novčane kazne kaznom zatvora nije moguće, jer bi time sud niže razine obustavljao postupak pokrenut od suda više razine, što bi bilo protivno osnovnim načelima o ustrojstvu i djelovanju sudova. Nakon pravomoćnosti, rješenje o obustavi dostavlja se Ministarstvu pravosuđa, Odjelu za kaznene evidencije, te prvostupanjskom sudu koji je novčanu kaznu izrekao. Donošenjem rješenja o obustavi pred Centrom su u promatranom razdoblju dovršena ukupno 94 postupka izvršavanja supletorne kazne zatvora.

Naravno, postoje osuđenici koji plate obročno samo dio novčane kazne, a nakon toga više ne plaćaju. U takvim situacijama, kojih je u Centru bilo 13, sudac izvršenja donosi novo rješenje o upućivanju, pri čemu, na temelju čl. 42. st. 2. t. 5. ZIKZ i čl. 52. st. 4. KZ osuđeniku smanjuje kaznu zatvora razmjerno plaćenom dijelu novčane kazne.

Tablica 3.

Način rješavanja postupaka izvršenja supletorne kazne zatvora

Novčana kazna plaćena u cijelosti	Novčana kazna djelomično plaćena, djelomično izdržana kazna zatvora	Supletorna kazna zatvora izdržana u cijelosti
94	13	69
53,2 %	7,4 %	39,4 %

4.2. Izvršavanje kazne zatvora u trajanju do 6 mjeseci

Kad osuđenik primi rješenje o upućivanju na izdržavanje kazne zatvora u trajanju do 6 mjeseci, on se prema tom rješenju dužan javiti na izdržavanje kazne zatvora u zatvor koji je određen u samom rješenju (radi se o najbližem zatvoru prema mjestu osuđenikova prebivališta).

4.3. Izvršavanje kazne zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci

Ako je pak riječ o kazni zatvora u trajanju duljem od 6 mjeseci, ili ako je uz kaznu zatvora izrečena i sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja iz čl. 75. KZ, bez obzira na duljinu izrečene kazne zatvora, svaki je osuđenik (dakle bez obzira koji ga sud upućuje te koje mu je prebivalište) dužan javiti se u Zatvor u Zagrebu, Odjel za psihosocijalnu dijagnostiku¹¹, radi psihosocijalne opservacije i donošenja pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, po kojem se odlučuje u kojoj će kaznionici ili zatvoru zatvorenik izdržavati kaznu zatvora. Opservaciju provodi tim stručnjaka psihologa, socijalnih pedago-

¹¹ Pitanje ustrojstva navedenog Odjela dvojbeno je među stručnjacima. Odjel je prema ZIKZ-u ustrojbeno jedinica Zatvora u Zagrebu, gdje se obavlja navedena opservacija zatvorenika, koja je temelj za donošenje odluke o kaznionici ili zatvoru kamo će pojedini zatvorenik biti upućen. Međutim, pojedinci Odjel nazivaju Odjelom za dijagnostiku i programiranje i smatraju ga dijelom (Središnjeg ureda) Uprave za zatvorski sustav, ustrojstveno odvojenim od Zatvora u Zagrebu, a fizički smještenim u Zatvoru u Zagrebu. Smatram ispravnim prvo stajalište. Naime, ne samo da je ono u skladu s pozitivnopravnom normom već je potpuno pogrešno iz činjenice da se na temelju izvješća Odjela donosi odluka o tome gdje će tko izdržavati kaznu zatvora izvoditi zaključak da je Odjel samo servisna služba Središnjeg ureda.

ga, socijalnih radnika ili stručno osoblje srodne struke, vodeći pri tome računa o dobi, spolu, prethodnoj kažnjavanosti, radnoj sposobnosti i iskazanoj radnoj aktivnosti, blizini mjesta prebivališta (radi održavanja kontakata s obitelji) te ostalim okolnostima na strani osuđenika. Na temelju rezultata opservacije, Središnji ured Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa riješit će o premještanju zatvorenika u pojedinu kaznionicu odnosno zatvor.

Dokumentaciju potrebnu za izvršavanje kazne zatvora, pravomoćno rješenje o upućivanju, potom prvostupanjsku (eventualno i drugostupanjsku) odluku koja se izvršava, izvadak iz kaznene evidencije za osuđenika, nalaz i mišljenje liječnika vještaka (ako su izricane mjere obveznog liječenja od ovisnosti o opojnim drogama ili psihijatrijskog liječenja), socijalnu anketu i socijalnu anamnezu za osuđenika sud dostavlja zatvoru nekoliko dana prije datuma javljanja osuđenika kako bi zatvor organizirao prijam i smještaj za svakog pojedinog osuđenika te kako bi mogao formirati osobnik za zatvorenika i u njemu držati svu dokumentaciju.

O javljanju ili nejavljanju osuđenika u zatvor prema rješenju o upućivanju zatvor je dužan obavijestiti suca izvršenja. Ako se osuđenik prema rješenju o upućivanju ne javi na izdržavanje kazne zatvora, sudac izvršenja izdaje nalog za sprovođenje nadležnoj policijskoj postaji, a nakon toga eventualno i nalog za raspisivanje tjeralice.

Opisane situacije dolaze u obzir samo kad se osuđenik u trenutku zaprimanja naloga nalazi na slobodi. Ako je međutim, **osuđenik u pritvoru**, i to po rješenju suda upravo u predmetu koji se sada šalje na izvršenje, ili u nekom drugom predmetu koji se protiv njega vodi, sudac izvršenja Županijskog suda u Zagrebu ne poziva osuđenika na ročište, već mu rješenje o upućivanju dostavlja putem Zatvora u Zagrebu¹², jer se na taj način smanjuju troškovi postupka, budući da bi gotovo svakodnevno dovođenje osuđenika iz pritvora prouzročilo znatne materijalne izdatke.

Jednako tako, ako se **osuđenik** već nalazi *na izdržavanju kazne zatvora*, pa sud zaprimi novi nalog za izvršenje, rješenje o upućivanju dostavit će zatvoreniku putem kaznionice ili zatvora u kojem izdržava kaznu zatvora. Ako je osuđenik nedostupan u trenutku donošenja rješenja o upućivanju, sudac izvršenja donijet će rješenje o upućivanju i istoga dana donijeti nalog za raspisivanje tjeralice, pa će osuđeniku po uhićenju rješenje o upućivanju ponovo biti dostavljeno putem zatvora u koji će biti doveden nakon uhićenja.

---

¹² Praksa drugih županijskih sudova (primjerice u Puli, Šibeniku) ponešto je drugačija, naime, kako su županijski sud i zatvor (pritvor) smješteni u istoj zgradi, u tim sudovima sudac izvršenja poziva osuđenika iz pritvora radi uručivanja rješenja o upućivanju.

5. MOLBA ZA ODGODU IZVRŠAVANJA KAZNE ZATVORA

Radi postizanja svrhe kažnjavanja, kaznu zatvora nije dovoljno izreći, već je nužno da se ona i izvrši, odnosno da je zatvorenik izdrži. Takav imperativ države ograničen je dvostruko, s jedne strane propisivanjem tzv. relativne i apsolutne zastare izvršenja kazne zatvora, a s druge strane pravom osuđenika da mu se izvršavanje kazne zatvora odgodi ako na njegovoj strani u određenom trenutku postoje takve okolnosti koje opravdavaju odgodu. Naime, jedno je od osnovnih obilježja suvremene kazne (pa i kazne zatvora) da je ona strogo osobna, odnosno njome se nastoji postići svrha kažnjavanja osuđenika, uz nastojanje da se otkloni njezin negativan utjecaj na okolinu. Stoga se i u postupku izvršavanja kazne zatvora inzistira na istome načelu: nastoji se od negativnih posljedica odlaska osuđenika na izdržavanje kazne zatvora poštediti njegova osobna i poslovna okolina. ZIKZ je predvidio institut odgode izvršavanja kazne zatvora, u povodu molbe osuđenika. Molba se podnosi u roku tri dana od dana primitka rješenja o upućivanju odnosno u roku tri dana od nastupa okolnosti koje opravdavaju odgodu, a odgodu može tražiti samo osuđenik, dakle osoba koja još nije počela izdržavati kaznu zatvora.

Molbe u prvome stupnju rješava sudac izvršenja, koji rješenjem može molbu odbaciti, odbiti ili usvojiti. Donošenje odluke na molbu osuđenika za odgodu zahtijeva mogućnost suca izvršenja da uzme u obzir i valjano ocijeni ukupnu situaciju u kojoj se osuđenik nalazi, pa je upravo taj zadatak suca izvršenja kreativni dio njegova posla.

Postoji ukupno devet taksativno navedenih razloga za odgodu, predviđenih u čl. 54. st. 3. t. 1.-9. ZIKZ. Istim člankom propisan je i najdulji mogući odgodni rok za svaki od njih.

Razlog za odgodu po točki 1. teška je akutna bolest ili znatno pogoršanje postojeće kronične bolesti osuđenika za liječenje koje nema uvjeta u kaznionici ili zatvoru. ZIKZ traži kumulativno ispunjenje tih dviju pretpostavki. Osuđenik prilikom podnošenja molbe mora dostaviti i medicinsku dokumentaciju o svojoj bolesti kako bi sudac izvršenja mogao zatražiti mišljenje Zatorske bolnice u Zagrebu ili sudskog vještaka medicinske struke o tome o kojoj se vrsti bolesti radi te je li zatvorski sustav (najčešće Zatorska bolnica u Zagrebu) opremljen medicinskim uređajima ili pomagalima i profesionalnim osobljem za pružanje adekvatne medicinske skrbi osuđeniku oboljelom od te vrste bolesti. Najčešće se odobrava odgoda izvršavanja kazne zatvora onim osuđenima koje očekuje operativni zahvat (Zatorska bolnica nema operacijsku salu) te složenijski postoperacijski tijek.¹³

---

¹³ Zanimljiva je odluka prema kojoj sudac osuđeniku koji je tražio odgodu zbog dovršetka postupka umjetne oplodnje kojoj se podvrgnuo sa svojom suprugom nije odobrio odgodu, uz obrazloženje da se ne radi o bolesti koja bi bila akutna ili kronična, a da prethodno nije dao vještačiti liječničke nalaze priložene molbi. Takvu odluku držim preuranjenom, jer je neplodnost, ako se javila na strani osuđenika, a ne njegove supruge, trebala biti ocijenjena kao

Nadalje, valja napomenuti da se upravo po citiranoj točki ZIKZ-a odgađa i izvršenje kazne zatvora osuđenima koji su pravomoćno osuđeni za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga iz čl. 173. KZ, kojima je izrečena i sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti o opojnim drogama, ako se oni u trenutku upućivanja na izdržavanje kazne zatvora nalaze na liječenju u za to specijaliziranim ustanovama ili komunama zatvorenog tipa, sve dok su u tom tretmanu. To iz razloga što je ovisnost bolest kroničnog tipa, pa je postignuto stajalište da se takvim osuđenima treba dati prilika da ne prekidaju terapiju odnosno tretman, već da se prvo izliječe od bolesti ovisnosti, pa da tek tada odu na izdržavanje kazne zatvora. Temeljni je preduvjet da se osuđenici dobrovoljno nalaze na liječenju i da sve obaveze iz terapijske zajednice uredno i na vrijeme izvršavaju, da ne bježe odnosno da u svemu poštuju pravila kućnog reda, a te okolnosti sudac izvršenja provjerava u kontaktu s voditeljem komune, terapeutom ili drugom osobom koja neposredno nadzire osuđenikovo liječenje.¹⁴ Maksimalni odgovorni rok iz tog razloga je 20 mjeseci.¹⁵

Po točki 2. izvršavanje kazne zatvora može se odgoditi osuđeniku zbog smrti člana obitelji. ZIKZ ne navodi o kojim se članovima obitelji radi, odnosno koji je krug srodnika zbog smrti kojeg se dopušta odgoda. Smatram da bi se navedena praznina trebala riješiti supsidijarnom primjenom odredbe čl. 234. st. 1. t. 1.-3. ZKP, pa bi to bio onaj krug srodnika koji se mogu u kazne-

---

bolest kroničnog tipa, koja doduše nije “znatno pogoršana”, ali je permanentna smetnja da osuđenik dobije potomstvo, pa ako se baš u trenutku upućivanja na izdržavanje kazne zatvora osuđenik sa suprugom podvrgnuo kompliciranom i skupom postupku umjetne oplodnje, valjalo je osuđeniku omogućiti da taj postupak i dovrši prije nastupa na izdržavanje kazne zatvora. Osuđenik se na rješenje nije žalio, pa nije poznato kakvo bi pravno stajalište u konkretnom slučaju zauzelo sudsko izvanraspravno vijeće.

¹⁴ Iz obrazloženja rješenja Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-662/06 od 2. listopada 2006.: “Ovisnost o opojnim drogama je kronična recidivirajuća bolest, čije liječenje predstavlja složen i dugotrajan proces, koji se, prema stajalištu liječnika vještaka, može do kraja individualizirati i uz visok stupanj angažmana stručnog osoblja i samog osuđenika provoditi prvenstveno u terapijskim zajednicama kakva je Dom u kojem se trenutačno nalazi osuđenik. Nadalje, valja uzeti u obzir da je pristupanje terapijskoj zajednici bila isključivo odluka osuđenika, a boravak u njoj na dobrovoljnoj je bazi, pa je samim time osuđenik već iskazao vidan napor u nastojanju da bude uspješan u liječenju ovisnosti. Stoga bi u ovome trenutku bilo štetno i rizično za osuđenika sadašnju terapiju prekinuti zbog izdržavanja kazne zatvora, jer je nedvojbeno da u postojećim uvjetima za takvu vrstu liječenja ovisnika o opijatima nema uvjeta u zatvorskom sustavu. Upravo suprotno, odgodom izvršavanja kazne zatvora pridonosi se nastavku liječenja osuđenika.”

¹⁵ Europska zatvorska pravila od 11. siječnja 2006. predviđaju da bi zatvorski sustav morao raspolagati potpuno jednakim zdravstvenim uslugama kao i civilna zdravstvena zaštita, radi mogućnosti otkrivanja i terapijske obrade bilo kojeg fizičkog ili psihičkog oboljenja, pa kad bi takva preporuka bila u potpunosti provedena i u nas, što je za sada, s obzirom na financijske mogućnosti, teško očekivati, tada bi postupno otpao ovaj razlog kao razlog za odgodu izvršavanja kazne zatvora.

nom postupku pozvati na blagodat nesvjedočenja¹⁶, a iznimno i drugi srodnik ako je s osuđenikom živio u istom kućanstvu. Smrt se dokazuje izvatkom iz matice umrlih, a maksimalno trajanje odgode po toj osnovi je tri mjeseca. U promatranom periodu nijedan osuđenik nije tražio odgodu iz tog odgovnog razloga.

Nadalje, *po točki 3.* odgoda je moguća zbog potrebe obavljanja ili dovršetka neodgodivih sezonskih radova te radova izazvanih elementarnom nepogodom, ili drugom nesrećom, a u obitelji osuđenika nema drugih radno sposobnih osoba. U konkretnom slučaju, sudac izvršenja prije nego što donese odluku o molbi, a s obzirom na to da mu je potreban uvid u stanje na terenu, obratit će se nadležnom Centru za socijalnu skrb, radi izrade socijalne anamneze za osuđenika i njegovu obitelj. Istodobno, Centar će iznijeti svoje mišljenje, nakon snimanja terenskog stanja, o osnovanosti molbe za odgodu. Mišljenje Centra nema obligatorni karakter, međutim, služi kao orijentir pri donošenju odluke o molbi za odgodu. Najčešće se molba na toj osnovi podnosi u vrijeme proljetnih, ljetnih i jesenskih mjeseci, kada traje sezona poljoprivrednih radova, a zimi samo iznimno, najčešće zbog potrebe osuđenika da osigura drva za ogrjev za svoju obitelj. U promatranom periodu nije bilo podnesenih molbi po ovoj točki.

Točkom 4. predviđena je odgoda zbog obveze osuđenika u dovršavanju započetog posla zbog neobavljanja kojeg bi nastala znatna materijalna šteta, najdulje na vrijeme od tri mjeseca. Ovom točkom "pokrivene" su situacije u kojima osuđenik ima obvezu dovršiti neki posao, bilo da je riječ o vlastitom poslu (osuđenik je ili obrtnik ili vlasnik i jedini član nekog društva s ograničenom odgovornošću), ili o tome da je osuđenik zaposlenik u nekom trgovačkom društvu ili kod drugog poslodavca pa obavlja takav posao koji nije moguće u kratkom vremenu dovršiti ili prenijeti na drugu osobu, ili je riječ o strogo osobnoj preuzetoj obvezi. Pri tome, u slučaju nedovršetka posla mora biti izgledan nastup štete. Iako ZIKZ ne govori kome mora prijetiti šteta da bi se odgoda odobrila, praksa je Centra da se odgoda odobri kako bi se spriječio nastup štete ili samom osuđeniku (primjerice plaćanje ugovorne kazne zbog neispunjena ugovorne obveze), ili poslodavcu osuđenika, ili trećoj osobi s kojom je posao dogovoren. Tako se odgoda odobrava, primjerice, osuđeniku vlasniku obrta za soboslikarske radove dok ne ispuni preuzete obveze (na tri mjeseca), osuđeniku koji izrađuje suvenire u predsezoni kako bi izradio dovoljnu zalihu za prodaju tijekom ljetnih mjeseci (na tri mjeseca), osuđenici koja obavlja posao poslovne tajnice dok se ne uvede nova radnica (na dva mjeseca), osuđeniku koji je građevinski poduzetnik i ugovorom je

---

¹⁶ Čl. 234. st. 1. t. 1.-3. ZKP – bračni ili izvanbračni drug, rođak u uspravnoj lozi, u pobočnoj lozi do trećeg stupnja zaključno te srodnici po tazbini do drugog stupnja zaključno, kao i posvojitelj odnosno posvojenik.

preuzeo obvezu ishoditi građevinsku i lokacijsku dozvolu (na jedan mjesec), itd. Iznimno se pod ovu točku podvodi i obveza osuđenika da dovrši neki posao koji se tiče njegova osobnog statusa (reguliranje prava na mirovinu ili statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, reguliranja vojne obveze) pri čemu se vodi računa da nedovršetkom tog posla osuđeniku prijeti posebna vrsta materijalne štete – izgubljena dobit.¹⁷

Osuđenici ponekad traže odgodu po ovoj točki radi dovršetka nekih pravnih poslova (primjerice dovršetka parnice za naknadu štete, iznajmljivanja stana, itd.), međutim, takve se molbe ne usvajaju zato što za dovršetak takvog posla nije nužna osuđenikova prisutnost, već se za takve poslove uvijek može angažirati punomoćnik.

Završetak školske godine ili polaganje ispita **razlog je za odgodu po točki 5.** I u ovom slučaju zakonodavac je pri donošenju ZIKZ-a vodio posebno računa o činjenici da je cilj izvršavanja kazne zatvora resocijalizacija osuđenika (zavtorenika), njegovo pripremanje na život na slobodi. Zbog toga se svakom osuđeniku koji se redovito školuje dopušta da završi školsku godinu ili položi ispite na fakultetu prije odlaska na izdržavanje kazne zatvora kako bi nakon izlaska imao veće izgleda za zaposlenje, a to je opet jedan od temeljnih preduvjeta za uredan postpenalni tijek osuđenika.¹⁸ Predviđeno razdoblje odgode po ovoj zakonskoj osnovi je šest mjeseci.

Odgodni je razlog **iz točke 6.** dijete mlađe od godine dana o kojemu se osuđenik skrbi. O pravima djeteta doneseni su mnogi međunarodni ugovori, a temeljna načela vezana uz to pravno polje našla su mjesto i u Ustavu

---

¹⁷ Iz obrazloženja rješenja Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-706/06 od 28. prosinca 2006.: “Uzevši u obzir sveukupno socio-ekonomsko stanje osuđenika, sudac izvršenja je smatrao kako je osuđeniku potrebno odgoditi izvršavanje kazne zatvora na vrijeme od dva mjeseca, i to iz razloga predviđenog u čl. 54. st. 3. t. 4. ZKIZ-a, odnosno radi dovršavanja započetog posla zbog čijeg bi neobavljanja nastala znatna materijalna šteta. Naime, osuđenik je osoba bez stalnog zaposlenja, ne ostvaruje, za sada, nikakvo pravo iz sustava socijalne skrbi, a nema niti riješeno stambeno pitanje, pa spava u poslovnom prostoru koji mu je za tu svrhu ustupio prijatelj. Stoga je neophodno da osuđenik u predstojećem razdoblju riješi svoj status hrvatskog ratnog vojnog invalida, što je temeljni preduvjet za ostvarenje ostalih prava koja jamči taj status, prvenstveno pravo na vojnu mirovinu. Nereguliranjem statusa osuđeniku može nastupiti znatna materijalna šteta, na način da osuđenik neće imati sredstava za zadovoljenje osnovnih životnih potreba, čime postaje ovisan o tuđoj pomoći. Upravo suprotno, reguliranjem statusa, osuđenik će biti materijalno zbrinut, samostalan i spreman pomoći svome sinu.”

¹⁸ Iz obrazloženja rješenja Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-219/06 od 14. lipnja 2006.: “Uzevši u obzir dokumentaciju za osuđenika - preslik indeksa kolegija osuđenika, utvrđeno je da je osuđenik položio sve ispite na studiju poslovne ekonomije pri Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, sudac izvršenja je zaključio kako je osuđeniku opravdano odgoditi izvršavanje kazne zatvora na vrijeme od pet mjeseci, radi izrade i obrane diplomskog rada, na temelju čl. 54. st. 3. t. 5. ZIKZ. Na taj način osuđeniku se omogućuje steći zvanje diplomiranog ekonomista, čime se povećavaju njegovi izgledi za pronalazak zaposlenja, nakon što izdrži kaznu zatvora, a time se neposredno utječe i na kvalitetu njegove resocijalizacije.”

RH i u Obiteljskom zakonu. Jedno od prava djeteta je da raste uz svoje roditelje. Stoga je i ZIKZ u skladu s načelom ustavnosti zakona predvidio zaštitu psihofizičkog zdravlja osuđenikova djeteta. Pri tome je kao granica djetetove dobi do koje se bezuvjetno, prema priloženom rodnom listu, odobrava odgoda uzeta jedna godina djetetova života.¹⁹ Nakon toga, također je moguće odgoditi izvršavanje kazne zatvora iz razloga skrbi za maloljetnu djecu, ali uz ispunjenje dodatnih uvjeta, što je predviđeno u čl. 54. st. 3. t. 9. ZIKZ.

Dva specifična odgodna razloga - *točka 7. i 8.* - za osuđenice jesu trudnoća, ako do poroda ostaje manje od šest mjeseci, te rizična trudnoća, bez obzira na stupanj trudnoće. Specifična zdravstvena zaštita koja je osuđenici i plodu potrebna u nekim se slučajevima ne može adekvatno provesti u zatvorskom sustavu, pa je u tom slučaju moguća odgoda na maksimalno vrijeme do jedne godine djetetova života. Međutim, tijekom promatranog razdoblja, nijedna molba za odgodu nije podnesena na toj osnovi. Ne ulazeći na ovom mjestu u kriminološke teze o razlozima manjeg udjela žena u osuđeničkoj populaciji, naglašavam da se od 820 zaprimljenih naloga u promatranom razdoblju samo njih 48 odnosilo na žene (osuđenice), dakle 5,85%, a od toga su 13 bili nalozi za izvršavanje supletorne kazne zatvora, 6 za izvršavanje kazne zatvora u trajanju do šest mjeseci, a 29 za izvršavanje kazne u trajanju duljem od šest mjeseci. Kad se uzmu u obzir ti podaci te relativno kratak period promatranja, logično je da nijedna osuđenica nije podnijela molbu za odgodu po točki 7. ili 8.²⁰

---

¹⁹ Iz obrazloženja rješenja Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-611/06 od 20. listopada 2006.: "Iz zatraženog mišljenja Centra za socijalnu skrb Zagreb proizlazi da obitelj osuđenika živi u statusu podstanara te plaća mjesečni najam 200 eura. Obiteljski odnosi su skladni, osuđenik je brižan otac, koji radi i skrbi o obitelji. Odlaskom osuđenika na izdržavanje kazne zatvora u ovome trenutku socio-ekonomske prilike osuđenikove obitelji bit će iznimno teške. Doduše, supruga i djeca mogu ostvariti pravo na socijalnu pomoć, na temelju Zakona o socijalnoj skrbi, koja bi bila dostatna za podmirenje osnovnih životnih potreba, ako bi se supruga osuđenika s djecom odselila svojim roditeljima, što joj je već savjetovano od socijalnih radnika. Međutim, prijedlog je Centra da se izvršavanje kazne zatvora osuđeniku odgodi do navršene godinu dana osuđenikova mlađeg djeteta. Uvidom u rodni list za maloljetnu kćer osuđenika utvrđeno je da je ona rođena 30. svibnja 2006. Uzevši u obzir navode iz molbe osuđenika i priloženu dokumentaciju, a osobito preporuku Centra za socijalnu skrb, sudac izvršenja je zaključio da je opravdano osuđeniku odgoditi izvršavanje kazne zatvora do navršene godine dana djeteta, na temelju čl. 54. st. 3. t. 6. ZIKZ, odnosno na vrijeme od 7 mjeseci i 15 dana. U vremenu odgode, osuđenik će moći aktivno sudjelovati u podizanju i njezi te osiguranju skrbi za maloljetnu kćer do navršene godine dana starosti".

²⁰ Već spomenuta Europska zatvorska pravila predviđaju mogućnost da se zatvorenici omogućiti porođaj izvan zatvorskog sustava, dok je onima koje rode u zatvoru potrebno osigurati svu potrebnu podršku i opremu, pa kad bi takva zdravstvena razina bila postignuta i u domaćim zatvorima, odnosno Kaznionici u Požezi, i razlozi za odgodu po t. 7. i 8. mogli bi u našem zakonodavstvu također postati stvar prošlosti.

Točkom 9. predviđena jer odgoda zbog socijalnih i ekonomskih uvjeta u kojima živi osuđenikova obitelj, konkretno radi osiguranja skrbi za odgoj i čuvanje maloljetnih osoba te starih, bolesnih ili nemoćnih osoba u obitelji osuđenika ili uzdržavanih osoba za koje postoji potreba skrbi prema mišljenju centra za socijalnu skrb nadležnog prema njihovu mjestu prebivališta, koju je obvezan osigurati osuđenik. Maksimalna duljina trajanja odgode po ovoj točki je šest mjeseci.

Najviše osuđenika podnosi molbu za odgodu upravo iz tog razloga jer je odlazak člana obitelji na izdržavanje kazne zatvora uvijek gubitak za obitelj u socijalnom i ekonomskom smislu - često je upravo osuđenik jedini uzdržavatelj obitelji, supruge su često nezaposlene, a djeca se još redovito školuju. Ako je preporuka centra za socijalnu skrb povoljna²¹, sudac izvršenja u pravilu će odgoditi izvršavanje, pa će tako omogućiti osuđeniku da kroz odgovodno razdoblje dodatnim radom pokuša osigurati sredstva za život svoje obitelji dok je on na izdržavanju kazne zatvora, ili da osigura čuvanje djece²², upis u vrtić, smještaj starih i nemoćnih roditelja u dom za starije osobe, itd.²³

---

²¹ Iz obrazloženja rješenja Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-465/06 od 6. listopada 2006.: "Prema podacima dobivenim od Centra za socijalnu skrb Zagreb da je osuđeniku odlukom Općinskog suda u Zagrebu oduzeto pravo da živi sa svojim maloljetnim kćerima, od Centra je zatražena dozvola i suglasnost za udomljavanje osuđenikovih kćeri u udomiteljsku obitelj te za postavljanje njihova posebnog skrbnika radi zaštite njihovih prava i interesa. Uzevši u obzir navedeno, u ovome trenutku nema nikakve osnove da bi se osuđeniku odgodilo izdržavanje kazne zatvora iz razloga predviđenog u čl. 54. st. 3. t. 9. ZIKZ, s obzirom na to da osuđenik, po odluci suda, nema pravo na život s maloljetnim kćerima, pa time sada i nije ovlašten o njima se brinuti i skrbiti, u smislu čl. 54. st. 3. t. 9. ZIKZ, pa je i iz tog razloga osuđenikovu molbu valjalo odbiti kao neosnovanu."

²² Iz obrazloženja rješenja Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-358/06 od 23. kolovoza 2006.: "Uzevši u obzir navode iz socijalne ankete i navode iz molbe osuđenice te vodeći računa o činjenici da je osuđenica samohrana majka, koja sada radi i ostvaruje plaću, te da školska godina započinje 4. rujna 2006., sudac izvršenja je zaključio da je opravdano osuđenici odgoditi izvršavanje kazne zatvora za tri mjeseca, na temelju čl. 54. st. 3. t. 9. ZIKZ, kako bi osuđenica osigurala skrb za odgoj i čuvanje svoje maloljetne kćeri. U razdoblju odgode osuđenica će moći ispuniti svoju roditeljsku dužnost, a to je da dijete adekvatno materijalno i na svaki drugi način pripremi za obveze tijekom školske godine. Osim toga, osuđenica će moći pomoći svojoj kćeri u prvim mjesecima nove školske godine, osobito uzevši u obzir da djevojčica kreće u 7. razred, kad u školskom programu dobiva nekoliko novih nastavnih predmeta. Uzevši u obzir navode iz molbe osuđenice, mišljenje Centra za socijalnu skrb, a osobito okolnost da je maloljetna kćer osuđenice sada u vrlo osjetljivoj adolescentnoj dobi suočena s ozbiljnim zdravstvenim problemima, dijagnosticiran joj je hormonalni poremećaj, naručena je za liječničke preglede, a propisana joj je i redukcijaska dijeta (dakle ima propisanu posebnu prehranu) te mora izbjegavati stresne situacije, sudac izvršenja je zaključio kako je opravdano osuđenici odgoditi izvršenje kazne zatvora na vrijeme od 3 mjeseca, na temelju čl. 54. st. 3. t. 9. ZIKZ, kako bi mogla biti uz svoju kćer za vrijeme liječenja."

²³ Iz obrazloženja rješenja Županijskog suda u Zagrebu Ik-I-497/06 od 2. kolovoza 2006.: "U zatraženom izvještaju Centra za socijalnu skrb Zagreb o obiteljskim prilikama osuđenika

Ako takva potreba proizlazi iz stanja spisa (ponajprije iz socijalne anamneze), sudac izvršenja će primjerak rješenja, kojim se odgoda po točki 9. usvaja ili odbija, s popratnim dopisom, dostaviti nadležnom centru za socijalnu skrb te tražiti od centra poduzimanje mjera potrebnih za pomoć pojedinoj obitelji, uz obavezu da se o učinjenom sudac izvršenja obavijesti pisanim putem. Obitelji kojima je navedena pomoć potrebna u pravilu već jesu u tretmanu centra za socijalnu skrb, međutim, postoje slučajevi kad nadležni centar nije upoznat s teškom socijalnom ili ekonomskom situacijom u obitelji osuđenika, pa je dužnost suca izvršenja da po službenoj dužnosti obavijesti centar o svakoj socijalno ugroženoj obitelji.

Sudac izvršenja opoziva rješenje o odgodi izvršavanja kazne zatvora po službenoj dužnosti ako se osuđenik odgodom ne koristi zbog razloga zbog kojeg mu je ona odobrena, ili ako ti razlozi otpadnu, ili pak ako osuđenik čini kažnjive radnje. Izvori saznanja o razlozima za opoziv rješenja o odgodi su centar za socijalnu skrb, državno odvjetništvo i policijska postaja. U promatranom razdoblju sudac izvršenja nije opozvao nijedno rješenje o odgodi.

5.1. Odgoda vojnim obveznicima

Vojna obveza i obrana RH ustavna je obveza za sve za to sposobne državljane, bilo da je riječ o klasičnom služenju vojnog roka (u trajanju šest mjeseci), ili civilnoj vojnoj obvezi (u trajanju osam mjeseci). ZIKZ je stoga posebno regulirao uvjete pod kojima vojni obveznik može tražiti (i dobiti) odgodu izvršavanja kazne zatvora, u čl. 55., prema kojem obveza izdržavanja kazne zatvora za osuđenika pozvanog na odsluženje vojnog roka ima prednost, ako osuđenik još nije krenuo na odsluženje vojnog roka. Ako je osuđenik prije služenja vojnog roka osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, a u tijeku služenja vojnog roka trebao bi biti upućen na izdržavanje, odobrit će

---

navodi se da je on nezaposlen te da živi sa svojim ocem, koji je vrlo narušenog zdravlja te je sklon pretjeranoj konzumaciji alkoholnih pića. Majka je umrla od moždanog udara prije 15 godina. Otac mu je umirovljenik, a njih dvojica sada žive od očeve mirovine. Nema drugih osoba koje bi se brinule o osuđenikovu ocu. Iz priložene medicinske dokumentacije za osuđenikova oca proizlazi da on boluje od lumbalne ishijalgije i artroze te da mu je potrebna tuđa njega. Uzevši u obzir navode iz molbe osuđenika za odgodu izvršavanja, dokumentaciju koja je molbi priložena te izvješće Centra za socijalnu skrb, sudac izvršenja je zaključio da je opravdano osuđeniku odgoditi izvršavanje kazne zatvora za tri mjeseca radi osiguranja skrbi za njegova starog i bolesnog oca, na temelju čl. 54. st. 3. t. 9. ZIKZ. U navedenom razdoblju odgode osuđenik će moći osigurati potreban smještaj odnosno njegu za svog oca koji je sada potpuno ovisan o tuđoj njezi, ili će pak moći osigurati stručnu osobu koja će se primjereno skrbiti za osuđenikova oca dok će se osuđenik nalaziti na izdržavanju kazne zatvora.”

mu se odgoda ako mu je do kraja vojnog roka ostalo manje od četiri mjeseca.²⁴ Ako je pak vojni obveznik za vrijeme služenja vojnog roka osuđen na kaznu zatvora u trajanju do šest mjeseci (za kazneno djelo koje je počinio prije odlaska na odsluženje vojne obveze), odgodit će mu se izvršavanje kazne zatvora za vrijeme dok je u vojnoj obvezi.

6. PREKID IZDRŽAVANJA KAZNE ZATVORA

Svrha izvršenja kazne zatvora, osposobljavanje zatvorenika za život na slobodi, u skladu sa zakonom i društvenim pravilima, može se postići isključivo sustavnim i kontinuiranim radom sa svakim zatvorenikom posebno, na temelju izrađenog individualnog programa izvršavanja kazne zatvora. Takav rad na dnevnoj bazi zahtijeva nadzor nad ponašanjem zatvorenika u smislu poštovanja kućnog reda kaznionice odnosno zatvora, održavanja osobne higijene, redovitih obroka i šetnje, ispunjavanje preuzetih obveza (rad u polju ili u šumi, obrada drveta, izrada olovaka, radijatora, itd.), sudjelovanje zatvorenika u individualnoj terapiji (likovna radionica, slikarstvo, rezbarenje ukrasnih predmeta, kiparstvo) te grupnoj terapiji²⁵ (klubovi liječenih alkoholičara i narkomana).

Koliko god osposobljavanje osobe u zatvorenim i kontroliranim uvjetima za život na slobodi i izloženosti nepredvidivim situacijama zvučalo kontradiktorno, prekidanje takvog programa, radi puštanja zatvorenika na privremenu slobodu, može na njega djelovati kontraproduktivno, pa se po povratku u zatvorski sustav zatvorenik mora ponovo navikavati na režim i pravila sustava, čime se zapravo vraća na početak resocijalizacijskog specijalpreventivnog programa. Stoga se zatvorenici na pogodnost izlaska iz kaznionice ili zatvora puštaju, po odluci upravitelja, tek nakon izdržane 1/3 odnosno 1/2 kazne zatvora, ovisno o duljini izrečene kazne.

Međutim, ZIKZ je predvidio i izvanredne okolnosti prema kojima se zatvoreniku može odobriti prekid izdržavanja kazne zatvora, bez obzira na to u kojoj se fazi izdržavanja kazne nalazi. Na taj način ponovo se, kao i kod odgode izvršavanja kazne zatvora, nastoji od negativnih posljedica zatvorske kazne zaštititi sam zatvorenik, odnosno njegov život i zdravlje, a zatim i njegova obitelj te konačno ustavnopravni poredak Republike Hrvatske.

---

²⁴ Takva odredba ZIKZ-a nije usklađena s izmijenjenim rokovima vojne obveze, naime vojna obveza je u vrijeme donošenja ZIKZ-a trajala 12 mjeseci, pa bi četiri mjeseca predstavljala 1/4 trajanja vojnog roka.

²⁵ U Kaznionici u Glini djeluje glazbeni sastav imena Nisam kriv, koji honorarno vodi i uvježbava profesor glazbenog odgoja iz tamošnje srednje škole, koji je za Božić 2006. godine gostovao sa svojim programom u Zatvoru u Zagrebu. Istom prilikom zatvorenici Zatvora u Zagrebu izveli su predstavu "Podmornica".

Tako je u čl. 155. st. 2. t. 1.-4. ZIKZ predviđeno da se privremeno otpuštanje zatvorenika, za vrijeme kojeg izvršavanje kazne zatvora ne teče (prekid izdržavanja kazne zatvora) može odobriti zatvoreniku ako (1) oboli od teže akutne bolesti ili mu se kronična bolest pogorša, a nema uvjeta za liječenje u kaznionici odnosno zatvoru²⁶, (2) zbog smrtnog slučaja, teške bolesti ili obveze izbjivanja člana obitelji zatvorenika, čime on postaje jedini obvezni uzdržavatelj malodobne djece, bračnog ili izvanbračnog druga, roditelja ili posvojitelja ili posvojenika koji nemaju vlastitih sredstava za život i nisu radno sposobni te im je potrebno osigurati trajniju skrb, (3) radi obavljanja ili dovršetka neodgodivih sezonskih radova ili radova izazvanih elementarnom nepogodom ili kakvim drugim nepredvidivim događajem, a u obitelji zatvorenika nema druge radno sposobne osobe te (4) u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti Republike Hrvatske.

Molbu za prekid može podnijeti zatvorenik osobno ili pak član zatvorenikove obitelji (uz naknadnu suglasnost zatvorenika s molbom), dok upravitelj zatvora ili kaznionice odnosno ravnatelj Uprave za zatvorski sustav mogu podnijeti prijedlog za prekid izdržavanja kazne zatvora.

O podnesenoj molbi rješava sudac izvršenja, na temelju prikupljenih podataka od zatvora ili kaznionice u kojoj se zatvorenik nalazi, centra za socijalnu skrb prema prebivalištu zatvorenika odnosno mišljenja Zatvorske bolnice. Zatvor ili kaznionica dužni su sucu izvršenja na njegov zahtjev dostaviti program individualnog izvršavanja kazne zatvora za zatvorenika, s ocjenom o zatvorenikovu ponašanju te svojim mišljenjem o osnovanosti molbe. Okolnost da je zatvorenik bio stegovno kažnjavan ili da se ne pridržava kućnog reda, da je po naravi konfliktan ili da su protiv njega primjenjivane mjere prisile, sudac izvršenja uzet će u obzir pri donošenju odluke o prekidu iz razloga predviđenog u točkama 2., 3. i 4., a neće uzimati u obzir pri odluci o prekidu po točki 1. čl. 155. st. 2. ZIKZ.

Sudac izvršenja, ako odobri prekid, u izreci rješenja odredit će trajanje prekida (unutar rokova određenih u čl. 156. st. 2. ZIKZ), dan otkada prekid teče te dan kad se zatvorenik mora javiti u kaznionicu ili zatvor. Također će mu naložiti obvezu javljanja u nadležnu policijsku postaju svakih sedam dana, osim za vrijeme bolničkog liječenja.

Rješenje o prekidu može opozvati sudac izvršenja, po dojavi centra za socijalnu skrb, policijske postaje ili državnog odvjetništva, ako su prestali razlozi za određivanje prekida ili ako osuđenik na slobodi čini kažnjive radnje.

U promatranom razdoblju zaprimljeno je ukupno 15 molbi za prekid izdržavanja kazne zatvora, od toga četiri s osnove predviđene u čl. 155. st. 2. t. 1. ZIKZ, tri s osnove predviđene u točki 2., pet s osnove predviđene u točki

---

²⁶ Vidjeti bilješku 16. Isto vrijedi i za razlog za prekid izdržavanja kazne zatvora sadržan u čl. 155. st. 2. t. 1. ZIKZ.

3., a tri molbe za prekid podnesene su izvan osnova predviđenih citiranim člankom. Iz razloga predviđenog u točki 4. nije podnesena nijedna molba za prekid.

Prekid je iz razloga predviđenog u točki 1. odobren samo jednom zatvoreniku, koji je stradao u prometnoj nesreći, pri čemu je zadobio komplicirani prijelom koljena, pa mu je bilo potrebno nekoliko dodatnih operacijskih zahvata i postoperativna terapija u toplicama. Izdržavanje mu je odgođeno u ukupnom trajanju 60 dana. Molbu je podnio dok se nalazio u Odjelu za psihosocijalnu dijagnostiku Zatvora u Zagrebu.

Ostale tri molbe za prekid bile su odbijene, kao neosnovane, jednom zatvoreniku koji je zahtijevao liječenje u civilnoj bolnici (jer je smatrao da u Zatvorskoj bolnici ne dobiva adekvatnu skrb) zato što je medicinsko osoblje Zatvorske bolnice jednako stručno i profesionalno kao i osoblje opće ili specijalističke civilne bolnice. Drugom zatvoreniku koji je tražio prekid kako bi nabavio nove dioptrijske naočale molba je odbijena jer se na jedan specijalistički oftalmološki pregled zatvorenik može prepratiti iz zatvora odnosno kaznionice, a da se zbog toga ne prekida izdržavanje kazne zatvora, a osim toga jer mu je do isteka kazne zatvora preostalo manje od mjesec dana, pa se u takvom slučaju nije pokazalo svrhovitim prekidati izdržavanje kazne zatvora. Konačno, trećem zatvoreniku, koji je bolovao od raka pluća i tražio je prekid izdržavanja kazne zatvora "da umre na slobodi" molba nije usvojena jer u njegovu slučaju, po mišljenju liječnika, operativni zahvat više nije bio svrhovit, pa je bio na terapiji za ublažavanje bolova, koju je mogao uredno uzimati i u Zatvorskoj bolnici.

Nadalje, tri su zatvorenika podnijela molbu za prekid iz razloga predviđenog u točki 2. - sve su molbe odbijene kao neosnovane. Naime, jedan je zatvorenik tražio prekid kako bi se zaposlio i pomogao roditeljima vratiti kredit te se brinuo o njima jer su stari i boležljivi. Međutim, podaci iz socijalne anamneze nisu išli u prilog molbi, jer je iz stanja stvari proizašlo da posao koji bi radio zatvorenik nije bio siguran, dok mu roditelji imaju sigurne mirovine, od kojih mogu neometano podmiriti kreditne obveze, a bolesti od kojih boluju su kronične i ne zahtijevaju posebnu njegu i skrb (dijabetes i visoki krvni tlak). Drugi zatvorenik tražio je prekid kako bi pomogao supruzi koja je na porodiljnom dopustu i nema dovoljno velike prihode za uzdržavanje sebe i novorođenčeta. Molba je odbijena kao neosnovana, jer zatvorenik nije znao koji bi posao radio dok je na prekidu izdržavanja kazne zatvora, čime je i njegova eventualna zarada postala upitna, a time i svrhovitost. Zatvorenikova žalba protiv navedenog rješenja odbijena je kao neosnovana. Treći zatvorenik molio je prekid izdržavanja kazne zatvora kako bi pomogao svojim starim i bolesnim roditeljima, međutim, kako molbu nije posebno obrazložio te kako iz socijalne anamneze nije proizlazilo da su zatvorenikovi roditelji u stanju nužde, njegova molba za prekid je odbijena.

Po točki 3. prekid je tražilo pet zatvorenika, jedan od njih navodeći kako je zimsko vrijeme, pa bi svojoj majci priskrbio drva za ogrjev. Molba je odbijena jer je majka u socijalnoj anamnezi navela da zatvorenik pomaže svima u selu, osim njoj. Drugi zatvorenik molio je prekid bez navođenja kome bi i na koji način pomogao u obavljanju određenih radova, a ta je molba također odbijena kao neosnovana. Treći zatvorenik je podnio molbu za prekid prikazavši kako mora pomoći u dovršetku radova na obiteljskoj kući u kojoj stanuje njegova obitelj, a nitko nije radno sposoban, kako bi u toj kući mogli dočekati zimu. Sudac izvršenja iz socijalne je anamneze utvrdio da se radovi o kojima govori zatvorenik svode na postavljanje jednih vrata i jednog prozora na inače dovršenoj kući, pa je molbu zatvorenika odbio kao neosnovanu. Četvrti je zatvorenik već podnesenu molbu za prekid povukao, jer je u međuvremenu premješten na daljnje izdržavanje kazne zatvora u kaznionicu u kojoj je radno angažiran, pa će zaradu koju ostvari moći poslati svojoj obitelji i time pomoći njezinu uzdržavanju. Molba petog zatvorenika za prekid ustupljena je nadležnom sudu na rješavanje.

Tri molbe za prekid odbijene su kao neosnovane, jer su podnesene iz razloga koji nisu taksativno predviđeni u čl. 155. ZIKZ (jedan zatvorenik tražio je prekid zbog pribavljanja nove osobne iskaznice (takvu obvezu može izvršiti i nakon izlaska na slobodu), druga zatvorenica zbog dovršetka započelih poslova u knjigovodstvu (to je eventualno mogao biti razlog za odgodu, ali ne i za prekid izdržavanja kazne zatvora – to je stajalište suca izvršenja potvrdilo izvanraspravno vijeće, na temelju odlučivanja o žalbi zatvorenice), a treći zatvorenik iz razloga obavljanja poslovnih obveza i dužnosti plaćanja uzdržavanja za maloljetnu djecu (o takvoj zakonskoj obvezi zatvorenik je bio dužan voditi računa i prije odlaska na izdržavanje kazne zatvora)).

U navedenom razdoblju nije zaprimljen nijedan prijedlog za prekid izdržavanja kazne zatvora, a niti je sudac izvršenja opozvao već određeni prekid.

7. DRUGOSTUPANJSKA NADLEŽNOST SUCA IZVRŠENJA

Drugostupanjsku nadležnost suca izvršenja načelno regulira čl. 17. ZIKZ, prema kojem sudac izvršenja pruža sudsku zaštitu protiv postupaka i odluke kojom se zatvorenik nezakonito prikraćuje ili ograničava u nekom pravu zajamčenom ZIKZ-om. U praksi se pokazalo da se uloga suca izvršenja, u ovom segmentu usmjerena na drugostupanjsko odlučivanje, prvenstveno odnosi na postupanje po čl. 148. ZIKZ, dakle na rješavanje o žalbama zatvorenika na upravne odluke koje donosi upravitelj zatvora ili kaznionice pa je uistinu zanemariva - tako je u pet godina djelovanja Centra sudac izvršenja odlučivao samo u povodu sedam takvih žalbi.

Sve žalbe, koje se podnose u roku osam dana od dana dostave odluke zatvoreniku i ne zadržavaju izvršenje odluke, izjavili su zatvorenici zbog odluke o provođenju stegovnih mjera iz čl. 146. i 147. ZIKZ, zbog počinjenog stegovnog prijestupa ili težeg stegovnog prijestupa (protiv odluke o ukoru, odluke o obvezi naknade štete, odluke o upućivanju u samicu na 14 dana). Sudac izvršenja svoju odluku donosi na temelju dobivenog pisanog očitovanja obiju stranaka u postupku – upravitelja i zatvorenika, te na temelju zapisnika o saslušanju eventualnih svjedoka događaja. S obzirom na to da je u svakome od navedenih slučajeva utvrđeno da je stegovna mjera izrečena nakon ispunjenja zakonskih pretpostavki, sve žalbe zatvorenika bile su odbijene rješenjem, protiv kojeg zatvorenik nema pravo na žalbu, a upravitelj zatvora ili kaznonice, ako mu sudac izvršenja preinači odluku, ima pravo tražiti da konačnu odluku donese izvanraspravno vijeće županijskog suda.

8. UMJESTO ZAKLJUČKA - KAZNENO IZVRŠNO PRAVO U RH DE LEGE FERENDA

Na sjednici Vlade RH, održanoj 9. ožujka 2007., donesen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora (dalje u tekstu: Prijedlog). Prijedlog je prošao je prvo čitanje u Hrvatskom saboru, na 25. sjednici, održanoj 22. ožujka 2007. Nakon što je sa 79 glasova *za*, 12 glasova *protiv* i 3 *suzdržana* Prijedlog zaključkom usvojen, upućen je predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora. U prikazu ciljeva koji se novom reformom izvršnog prava u nas nastoje postići, navode se, između ostalog, potreba usklađivanja tog zakona sa Zakonom o kaznenom postupku, Zakonom o prekršajima te drugim zakonima koji djelomično reguliraju istu materiju kao ZIKZ, a mijenjani su nakon stupanja na snagu tog zakona. Nadalje, novim zakonom nastojat će se otkloniti pravne praznine i spriječiti različita tumačenja odredbi o mjesnoj nadležnosti suca izvršenja, prvenstveno onih županijskih sudova koji na području svoje nadležnosti nemaju zatvore (o čemu je i u ovom radu bilo govora). Isto tako, trebao bi biti reguliran i postupak upućivanja na izdržavanje kazne zatvora onih osuđenika koji se već nalaze na izdržavanju kazne zatvora ili su u pritvoru. Konačno, kao cilj reforme izvršnog prava spominje se i “jednakopravni položaj svih zatvorenika, podizanje razine sigurnosti kaznonica i zatvora i smanjenje troškova izvršavanja kazne zatvora”. Jedan od ciljeva reforme svakako je i prilagođavanje pozitivnog izvršnog prava međunarodnim standardima, prvenstveno novim Europskim zatvorskim pravilima iz 2006. godine, usvojenim na Odboru ministara Vijeća europa 11. siječnja 2006.²⁷,

---

²⁷ Tekst Europskih zatvorskih pravila objavljen je u Hrvatskom ljetopisu za kazneno pravo i praksu, 2006., str. 727-743, u okviru preglednog znanstvenog rada Babić, V., Josipović, M., Tomašević, G., Hrvatski zatvorski sustav i zaštita ljudskih prava zatvorenika.

u pogledu prava zatvorenika, uvjeta smještaja, rada, pravne pomoći, veza s vanjskim svijetom, obrazovanja i drugih prava koja se jamče svakoj osobi lišenoj slobode. Ovdje valja napomenuti da je i pozitivan ZIKZ, u vrijeme kad je stupio na snagu, ocijenjen potpuno usklađenim s tada važećim standardima i međunarodnim dokumentima, tako da naše zakonodavstvo na ovome polju nimalo ne zaostaje za pravima drugih zemalja, ponajprije iz nama po pravnoj tradiciji bliskog europskog kontinentalnog kruga.

Od odredaba ZIKZ-a koje treba mijenjati valja na ovome mjestu spomenuti, i analizirati, one koje se odnose na rad suca izvršenja.

U odnosu na *stvarnu nadležnost* suca izvršenja, osim za postupak izvršenja (supletorne) kazne zatvora izrečene u kaznenom postupku, Prijedlog predviđa njegovu nadležnost i u postupku izvršavanja kazne zatvora izrečene u prekršajnom postupku, koju do sada nije izvršavao sudac izvršenja jer je ZIKZ spominjao u čl. 1. izvršavanje kazne zatvora izrečene zbog prijestupa, a ne prekršaja. Nadalje, a ta je problematika već spomenuta u tekstu, kazna zatvora može biti izrečena ovršeniku u ovršnom postupku, zbog nepoštovanja procesne discipline, pa su općinski sudovi takva rješenja i do sada dostavljali sucima izvršenja, radi provedbe, a suci su ih i izvršavali, na temelju ekstenzivnog tumačenja pravila o svojoj nadležnosti. Ispravnost tog tumačenja bila je krajnje upitna. Sada Prijedlog izričito propisuje nadležnost suca izvršenja u ovršnom postupku, u gore opisanoj situaciji. Nadalje, korpus propisa u kojima je predviđena mogućnost izricanja kazne zatvora nije iscrpljen navedenim, naime, kazna zatvora u trajanju do jednog mjeseca može se izreći svjedoku po čl. 143. st. 2. ZKP odnosno po čl. 248. st. 2. Zakona o parničnom postupku, itd., pa je Prijedlog izričito predvidio i nadležnost suca izvršenja u izvršavanju kazni zatvora izrečenih u drugim sudskim postupcima, koristeći se upravo takvom generalnom klauzulom.

U odnosu na *mjesnu nadležnost* sudaca izvršenja, Prijedlog predviđa rješenje kojim bi se napokon trebao raspetljati "gordijski čvor" nastao osnivanjem županijskih sudova u Zlataru, Koprivnici, Čakovcu (ovdje već spominjanog), u Velikoj Gorici, itd., koji na području svoje nadležnosti nemaju zatvora, pa su poslovi izvršavanja kazni zatvora za osuđenike za koje su mjesno nadležni ti sudovi u konačnici (na u radu opisani način) padali na leđa sudaca izvršenja sudova koji zatvore imaju (Zagreb za Veliku Goricu, Varaždin za Čakovec, itd.). Zbog toga se prvenstveno predviđa da se zatvor osniva za područje jednog ili više županijskih sudova, a daljnja razrada usmjerena je striktnoj regulativi nadležnosti po pojedinim stadijima postupka.

Tako je osuđenika na izdržavanje kazne zatvora ovlašten uputiti sudac izvršenja nadležan prema prebivalištu odnosno boravištu osuđenika, koji ostaje nadležan i za donošenje sljedećih odluka: (1) o opozivu uvjetnog otpusta, (2) računanju kazne ako odgovarajuću odluku nije donio nadležni sud, (3) obustavi izvršavanja kazne zatvora zbog zastare, smrti osuđenika ili zatvore-

nika i izdržane kazne zatvora boravkom u pritvoru ako odgovarajuću odluku nije donio nadležni sud, (4) mjerama pomoći poslije otpusta (5) te o ostalim odlukama kad je to izrijekom propisano.

Prijedlog zaslužuje svaku pohvalu jer se njime napokon reguliraju svi oni poslovi koje je i do sada činio sudac izvršenja, primjerice obustava postupka zbog smrti osuđenika (dakle osobe koja još nije počela izdržavati kaznu zatvora ili se nalazi na prekidu izdržavanja kazne zatvora ili na uvjetnom otpustu, a to je i do sada činio sudac izvršenja, ali na temelju ekstenzivnog tumačenja zakonske odredbe, a ne na temelju čvrstog zakonskog uporišta) te zbog okolnosti da su gotovo sve odluke vezane za pojedinog osuđenika/zatvorenika u nadležnosti istog suca izvršenja koji, prateći program pojedinačnog izdržavanja kazne zatvora, stvara potpuniju sliku o svakom osuđeniku posebno, što ga kvalificira, između ostalog, i za pružanje adekvatne postpenalne pomoći.

Otklanjanju nedoumica oko mjesne nadležnosti suca izvršenja u gore navedenim slučajevima (1-5) trebala bi poslužiti i odredba prema kojoj sve navedene odluke, osim o opozivu uvjetnog otpusta, može donijeti i sudac izvršenja prema mjestu izvršavanja²⁸ kazne zatvora. Međutim, po mojoj prosudbi, ta će odredba opet ostaviti prostora za različita tumačenja pravila o nadležnosti, pa će tek, ako Prijedlog bude izglasan, praksa pokazati na koji će način pojedini suci ta pravila tumačiti, a možda će tek tada netko od sudaca izvršenja izazvati sukob nadležnosti kod Vrhovnog suda RH, što se do sada, unatoč brojnim problemima oko mjesne nadležnosti, nije dogodilo.

Konačno, odluke o prekidu i opozivu prekida izdržavanja kazne zatvora i odluke u povodu sudske zaštite prava zatvorenika kroz institut žalbe protiv odluke upravitelja zatvora odnosno kaznionice i prema Prijedlogu ostaju u nadležnosti suca izvršenja prema mjestu izdržavanja kazne zatvora.

Prijedlogom se terminološki, ali ne i bitno, mijenja i *postupak upućivanja*, ovisno o duljini kazne zatvora koja se izvršava, pa je tako predviđeno upućivanje na izdržavanje kazne zatvora do šest mjeseci ili šest mjeseci u najbliži zatvor prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osuđenika, a ako on nema prebivalište ili boravište u RH (što je do sada bila pravna praznina), uputit će se u zatvor najbliži nadležnom sucu izvršenja (valja podsjetiti da je to sudac izvršenja nadležan prema sudu koji je donio presudu koja se ima izvršiti), dok se za izrečenu kaznu zatvora dulju od šest mjeseci upućuje u Zatvor u Zagrebu, Odjel za psihosocijalnu dijagnostiku.

Isto tako, Prijedlogom je predviđen i postupak upućivanja na izdržavanje kazne zatvora zatvorenika koji već jesu na izdržavanju kazne zatvora kao i osuđenika koji su u pritvoru u nekom drugom kaznenom postupku, što do

---

²⁸ Vjerojatno je riječ o lapsusu, trebalo bi stajati "...prema mjestu izdržavanja kazne zatvora"; nap. a.

sada nije bilo zakonski regulirano, pa su sudovi razvili različitu praksu, koja se u radu uspoređuje. Sada su Prijedlogom predviđena rješenja koja je do sada u praksi provodio Centar za izvršenje kazni zatvora Županijskog suda u Zagrebu, kako je prikazano u tekstu.

Što se tiče *instituta odgode* izvršavanja kazne zatvora, Prijedlog ne uvodi novosti, što svjedoči da je petogodišnja primjena ZIKZ-a pokazala da su razlozi za odgodu dobro formulirani u pozitivnom pravu i kao takvi dostatni za pružanje adekvatne zaštite i osuđenima i osobama iz njihove radne ili obiteljske sredine.

Vezano uz *prekid izdržavanja* kazne zatvora, Prijedlog ne uvodi značajnije novine, već samo terminološke korekcije, kojima usklađuje tekst navedene glave zakona s ostatkom zakonskog teksta.

Konačno, što se tiče *drugostupanjske nadležnosti* sudaca izvršenja, Prijedlog uvodi određene novine. Kreće od određivanja stranaka u postupku, napravljena je distinkcija između postupka u prvom i u drugom stupnju, pa je sada izrijeком određeno da je u prvostupanjskom postupku *stranka* osuđenik odnosno zatvorenik, a u postupku drugog stupnja zatvorenik i kaznionica odnosno zatvor. Nadalje, napokon je "demistificirana" odredba čl. 17. ZIKZ, jer do sada, kako je već navedeno u analizi drugostupanjske nadležnosti suca izvršenja, nije bilo jasno je li ovdje riječ o posebnom obliku zaštite ili je to opća odredba, koja je razrađena u čl. 42 st. 2. ZIKZ, pa je sada izrijeком rečeno da se radi upravo o takvom zakonskom rješenju.

Posebno valja napomenuti da Prijedlog ne predviđa mogućnost da se boravak osuđenika na liječenju u socioterapijskoj zajednici uračuna u izdržavanje kazne zatvora, odnosno da se osuđenik kojem je izrečena, uz kaznu, i sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti o opojnim drogama, uputi na izdržavanje kazne zatvora u socioterapijsku zajednicu. Naime, takvo rješenje predloženo je u Saboru za vrijeme prvog čitanja Prijedloga, međutim predlagatelj takvo rješenje nije uvrstio u Konačni prijedlog zakona, uz obrazloženje da bi takva mogućnost zahtijevala širu izmjenu kaznenog zakonodavstva, između ostalog i Kaznenog zakona.

Iako se takva ideja na prvi pogled čini revolucionarnom, ponajprije treba napomenuti da su neka strana zakonodavstva (talijansko) već uvrstila to rješenje u svoje kazneno izvršno pravo. Nadalje, na ovom mjestu treba pohvaliti takav, iako neprihvaćen, prijedlog²⁹, u prvom redu zato što je praksa Županijskog suda u Zagrebu da se osuđenima s izrečenom mjerom liječenja od ovisnosti odgađa izvršenje kazne zatvora sve dok se nalaze u socioterapijskoj zajednici i sve dok izvješća voditelja programa takvih ustanova pokazuju uspješnost tretmana za pojedinog osuđenika.³⁰ Ako bi se vrijeme provedeno u takvoj zajednici moglo uračunavati u izdržanu kaznu zatvora, time bi se otklonile situa-

---

²⁹ Prijedlog je uputila saborska zastupnica Ljubica Lalić.

³⁰ Vidjeti bilješku 15.

cije u kojima osuđenici koji su uredno prošli program liječenja u terapijskoj zajednici u trajanju, primjerice dvije godine, što jest prosjek trajanja programa liječenja, nakon toga odlaze na izdržavanje kazne zatvora u trajanju, primjerice, šest mjeseci, umjesto da odmah nakon izlaska iz terapijske zajednice mogu ostvarivati pretpostavke za život u skladu s društveno prihvaćenim pravilima ponašanja (zasnovati radni odnos, itd.). Naravno, takvim komentarom na ovome mjestu ne dovodi se u pitanje zakonom propisana svrha kažnjavanja svakog počinitelja kaznenog djela, koja nije samo resocijalizacijskog karaktera, kao ni svrha izvršenja kazne, već se samo upućuje na mogućnost da se ovisnicima koji počine kazneno djelo pod odlučujućim utjecajem opojnih droga izvršavanje kazne zatvora individualizira u skladu s primarnim ciljem koji se kod takvih osoba nastoji postići izricanjem sigurnosne mjere – liječenje ovisnosti odnosno otklanjanje uvjeta koji poticajno djeluju na počinjenje novog kaznenog djela.

Isto tako, sa žaljenjem valja konstatirati da se ni ovim Prijedlogom nije proširila ingerencija državnog odvjetnika u postupku izvršavanja kazne zatvora, barem u slučajevima koji su komentirani u ovome radu.

Istaknuti ciljevi ove minireforme upiru na slabe točke pozitivnog ZIKZ-a, prvenstveno što se tiče odredbi koje se odnose na rad suca izvršenja. Takvim zahvatom u ZIKZ, ako bude izglasan u Hrvatskom saboru, otklonit će se neki nedostaci koji su se iskristalizirali nakon punih pet godina primjene odredbi o sucu izvršenja, jer i izvršno kazneno pravo živi i vrlo je složen organizam koji neke svoje “boljke” pokaže odmah, a neke tek protekom vremena. Valja se nadati da će ova izmjena otkloniti nedoumice koje se pri primjeni norme u praksi javljaju svakodnevno, dok je u ovom radu prikazano kako se s njima nosi i kako ih rješava Centar za izvršenje kazni zatvora Županijskog suda u Zagrebu.

LITERATURA

1. Babić, V., Josipović, M., Tomašević, G., Hrvatski zatvorski sustav i zaštita ljudskih prava zatvorenika, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2/2006.
2. Garačić, A., Kazneni zakon u sudskoj praksi, Naklada Zadro, Zagreb, 2001.
3. Josipović, M., Tomašević, G., Tripalo, D., Nova uloga suca u izvršavanju kazne zatvora, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2/2001.
4. Pavišić, B., Komentar Zakona o kaznenom postupku s priložima, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2002.
5. Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora
6. Zakon o izvršavanju kazne zatvora (NN 128/99, 55/00, 59/00, 129/00, 59/01, 67/01 i 190/03)
7. Zakon o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje (NN 21/74, 39/74, 55/88, 19/90, 66/93 i 73/00)
8. www.vlada.hr
9. www.sabor.hr

Summary

INSTIGATION, STAY, SUSPENSION AND SUPERVISION OF EXECUTION OF THE PRISON SENTENCE: REVIEW OF THE EXECUTIVE JUDGE'S WORK AT THE INCARCERATION CENTRE OF ZAGREB COUNTY COURT IN 2006 – PRACTICE AND DILEMMAS

The aim of the incarceration procedure is to train the inmate for life in freedom in conformity with the law and social rules. This should be accomplished through humane conduct and with respect for the inmate's dignity. For the purpose of following these principles, it was necessary to ensure the jurisdiction of the court in the process of incarceration. This was achieved through the Incarceration Act which drew Croatia closer to the legal standards of the Member States of the EU and the demands of international organisations in this branch of law.

Dealing with the practice of the Incarceration Centre of Zagreb County Court in 2006, this paper, accompanied by statistical data and the orders from specific cases, shows how the executive judges acted upon incarceration orders, upon requests to delay incarceration, and requests to terminate it. Moreover, this paper indicates the shortcomings of the positive law which the legislator should take into account when passing the new law which is currently being prepared.

